

Posudek vedoucího bakalářské práce

Iveta Kokyová: Romská literatura v 20. a 30. letech 20. století v SSSR

Iveta Kokyová si pro bakalářskou práci vybrala velmi zajímavé téma, které je jen zdánlivě snadné na zpracování: literaturu publikovanou v romštině v období tzv. korenizace v tehdejší SSSR.

Tematika spojující historickou, literárně-vědnou a lingvistickou tematiku a také tematiku romistickou a rusistickou zajímala autorku od počátku celkově a zprvu měla nakročeno k monografickému rozměru. Výsledný tvar je výsledkem těžkého vývoje, při němž se paní Kokyová musela rozhodovat, co z množství dat vybrat, ponechat a jak z vybraných dat sestavit strukturu o rozměru bakalářské práce zvládnutelné v řádu let, která by dávala smysl.

Je cenné, že si nakonec dokázala vybrat funkčním způsobem: téměř opustila jinak zajímavou stránku lingvistické analýzy, ve které se necítila příliš doma, a která sama by navíc vydala spíše samotná na celou práci, a to spíše magisterskou či dizertační. Naopak si dala mnoho práce s nelehkým výběrem a kritickým uchopením faktů z dějin Ruska a SSSR a dějin Romů na tomto území (které navíc jsou relativně málo zpracovány, zejména s ohledem na jednotlivé subetnické skupiny). Pokusila se ukázat sledované období jako zajímavý průsečík dějin Ruska, dějin Romů a dějin literatury.

Velmi cenná je na práci snaha vidět vše v souvislostech, snaha o nečernobílý pohled. Kokyová ukazuje toto výjimečné období jako určitou výslednici sil, svým způsobem i jako shodu náhod, na kterou ovšem část aktérů byla velmi dobře připravena. Sympatické je zejména vícestranné hodnocení děl a snah autorů, a skrze ně i snaha o plastický portrét Romů a romství v tehdejší SSSR. Kokyová nesklouzává k jednoznačné adoraci „zlatého období“ literatury, podloženě uvažuje o významu tehdejších politických a literárních aktů pro běžné Romy, přiznává tezovitost a kampaňovitost literatury té doby, nepopírá spojení s asimilačními snahami. Na druhou stranu význam tehdejší literatury neumenšuje a ukazuje progresivní impulzy, které sledovaná doba romské etnoemancipaci přinesla. Přínosně se pokouší odhadovat upřímnost motivace u vybraných autorů, a na příkladu Aleksandra Germana se vynikajícím způsobem snaží podchytit zmíněnou dvojakost.

Množství romské literatury vydané v daném období bylo naprosto výjimečné, proto Kokyová správně volí soustředění na dva autory: Ivana Roma – Lebeděva a zejména pak Aleksandra Germana, jehož díla si zároveň vybrala k analýze.

Analýzou vybraných Germanových děl a shrnutím dané doby na jejich základě práce vrcholí. Zde je třeba cenit autorčinu schopnost přijmout dobře podložené závěry.

Iveta Kokyová udělala během příprav obrovský kus práce a autorka i text práce prošli velkým vývojem. Většina práce však bohužel byla příliš dlouho podnětem k zajímavým koncepčním diskusím nad náčrt, zatímco reálně byla psána až v posledním měsíci nebo dvou. Při tak ambiciózní práci (a množství mých průběžných komentářů ke každé verzi!) podala uchazečka v závěru obdivuhodný, téměř nadlidský výkon, ale výsledek to nemohlo nepoznamenat.

Mezi největší slabiny hekticky dokončené práce však paradoxně nepatří nějaké nápadné nedokonalosti „očekávatelného“ typu, ale zejména práce se zdroji a malý odstup od nich. Už od prvního odstavce dějin Ruska sledujeme knižní styl, prozrazující vycházení z pramenů. Ty jsou uváděny vždy v poznámce pod čarou, ale téměř zásadně jen odkazem na zdroj, nikdy jako citace. Zároveň ale nejsou nikdy včleněny do kontextu jako parafráze. Styl těchto pasáží je zároveň odlišný od stylu, který Kokyová používá v částech práce méně čerpajících z externích zdrojů. Takže čteme

celé odstavce ruských dějin s častými odkazy na jakousi literaturu, s tím, že nevíme, kde začíná a končí čerpání zdroje, jakým způsobem z něj autorka čerpala, jak ho kombinuje s jiným zdrojem atd.

Dalším problémem je někdy (právě možná kvůli malému odstupu od zdrojů) funkce vypsání faktů, a také kontext. Hned v prvním odstavci třeba čteme pasáž „Politiku územní expanze lze sledovat v Rusku již od dob ruských tažení vůči chanátům“ atd. Předpokládat znalost tažení proti chanátům z ruské historie skutečně nelze, a jistě ho nepředpokládal ani autor předlohy, a dříve ho specifikoval.

Dějiny Ruska jako rámec práce jsou velmi cenné a jsem rád, že se jim autorka pečlivě věnovala. Nakonec šlo o nejdéle námi společně cizelovanou pasáž, u které bylo pro mě klíčové, co z dané příručky vybrat a sestavit tak, aby to tvořilo funkční rámec práce. Bohužel dobře míněný podnět z jedné z pozdních konzultací, že v ideálním případě by bylo lepší použít více zdrojů, autorka ještě na závěr iniciativně splnila a doplnila řadu pasáží z jiných zdrojů, aniž by ovšem byl čas je funkčněji zapojit, srovnat s prvním pramenem, a především pečlivěji vybrat, co z nich je do rámce dějin Romů v Rusku hodí.

Autorka je velmi nadaná, nápaditá a přitom pokorná, ale její pokora někdy přechází do přílišné úcty k „moudřejším“ a k malému odstupu od zdrojů všeho druhu. Ač v práci nakonec prokázala vynikající schopnost pozorování, uchopení a organizace tématu a vyvození závěrů z dobře vybraných příkladů, její sledování všech zdrojů přineslo do práce až neústrojně pasáže, které i stylisticky z práce vybočují. Projevuje se to jak ve zmíněných pasážích z odborné literatury, tak při výsledcích jinak chvályhodných a legitimních konzultací, které už během studia i nad touto prací vedla nad rámec povinností s dalšími osobami zaměřenými na různé dotčené tematické a metodologické oblasti. V takových případech Iveta Kokyová často postupuje jako příliš pokorná žákyně, bojící se přeformulovat slyšené či čtené tak, jak to pochopila, a integrovat více do svého textu. Snaha učinit text dokonalým mu pak ve skutečnosti škodí. Sám jsem se jako vedoucí snažil vést uchazečku k omezení používání latinismů a jiných lexikálních i stylistických „expertismů“, nicméně v některých částech, v nichž už nebyl čas na finální redakci s odstupem, se taková místa vyskytují.

Při obhajobě by se uchazečka měla zaměřit na rekapitulaci „příběhu“, který patří mezi nejsilnější stránky práce – proplétající s historií Ruska a Romů a slovesnosti, jak se v dané době protnul, a jak se to projevuje ve v analyzovaných dílech. Zároveň ať obhájí a vysvětlí detailněji svou práci se zdroji – a myslím, že by měla obhájit i funkčnost použití některých termínů z lingvistiky či versologie.

Děkuji za oboustranně náročnou, ale plodnou spolupráci a navrhuji známku „velmi dobře“.

V Praze

31.8.2022